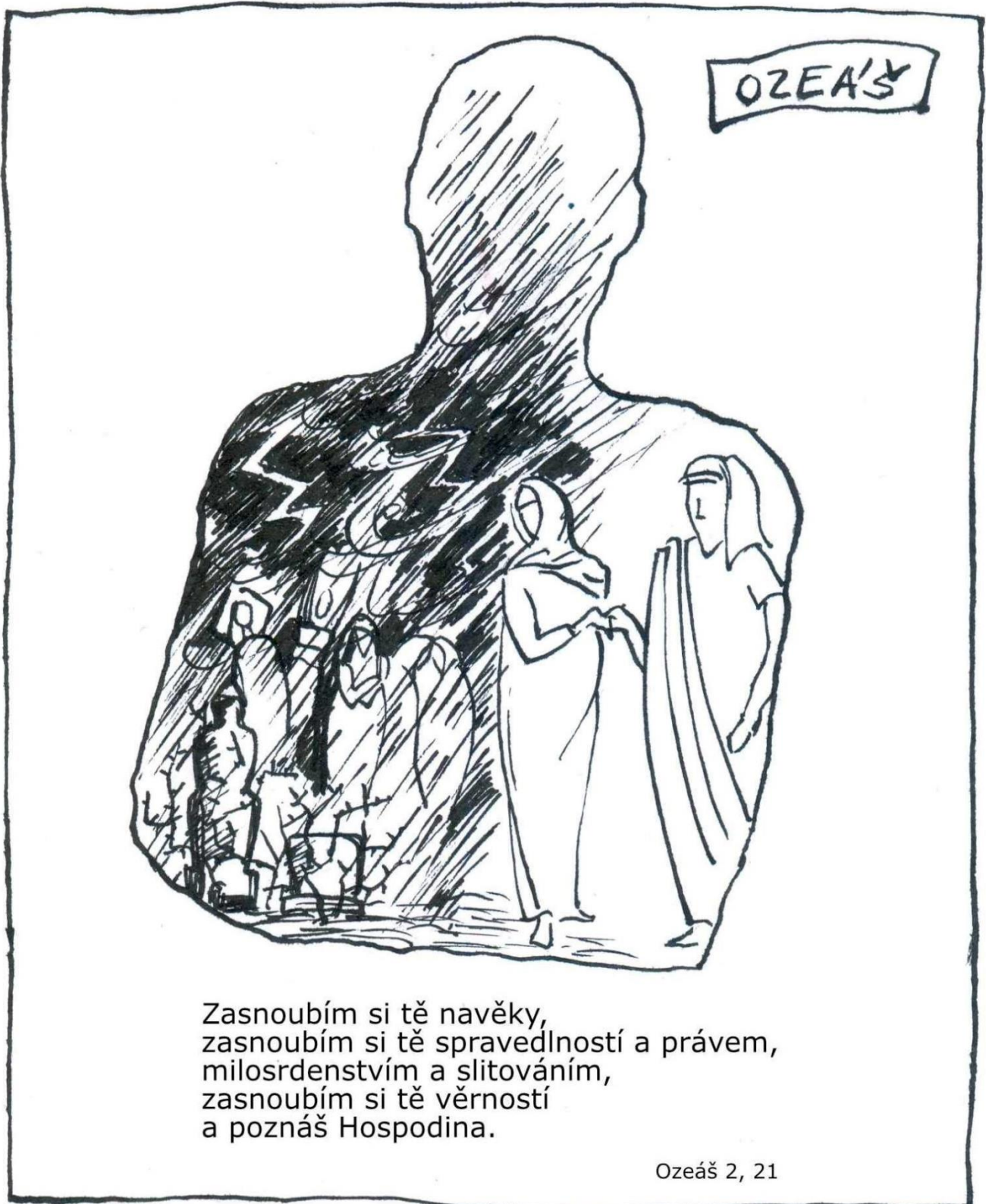

SETKÁVÁNÍ

Brněnský evangelický měsíčník

2021 /1

Zasnoubím si tě navěky,
zasnoubím si tě spravedlností a právem,
milosrdenstvím a slitováním,
zasnoubím si tě věností
a poznáš Hospodina.

Ozeáš 2, 21

U drátu

V Dambořicích, kde už skoro půl století bydlím, je ulice, které se lidově říká U drátu. Žádný drát tam však není, a když jsem se ptal pamětníků, jak tento název vznikl, vysvětlili mi, že je to místo, kam až mohli v sobotu dojít Židé, aby neporušili sobotní přikázání. Před válkou žila v Dambořicích poměrně významná a početná židovská komunita, po níž tu dnes zůstal už jen rozlehlý hřbitov. A ulička U drátu. Připadalo mi to tehdy úsměvné a typicky zákonické. K drátu můžeš, za drát nemůžeš. Jako kdyby ten drát vymezoval, co hřích ještě není a kde začíná vina. Jde přece daleko víc o smysl toho přikázání. Podobně pokrytecké mi připadalo, když jsem slyšel, jak do židovských domácností chodila v sobotu ráno rozdělovat oheň křesťanská děvčata, aby se paní domu neprovinila.

Z evangelií známe takových absurdit celou řadu. Farizeové hájí zásadu, že v sobotu se nesmí uzdravovat, ale když jejich vůl a osel hýká žízni, mohou ho odvázat od žlabu a vést ke studni. Učedníci jsou káráni za to, že si v dlani mnou obilí, ale všichni vědí, že kněží v chrámě smí v sobotu zabíjet obětní zvířata a péct posvátné chleby. Smysl přikázání (osvobození od dřiny a vděčnost za Boží stvořitelské dílo) se tak ztrácí za detailními předpisy a diskuse se vede o počtu kroků, které jsou ještě povoleny.

A protože evangelíci jsou z podstaty věci disidenti, měli jsme to po léta nastaveno tak, že je důležité zachovávat především smysl různých příkazů a zákazů, ale v jednotlivém případě je možné je porušit, zvlášť pokud nedává omezení v konkrétním případě smysl. Když je někde rovná silnice a nikde nikdo, proč dodržovat o víkendu nařízenou padesátku, když tu značku nejspíš dělníci v pátek v poledne jen zapomněli uklidit.

Pak přišel nouzový stav a farizejské počítání kroků opět rozkvetlo. Kdo má psa, může ho venčit, kdy chce, kdo psa nemá, sedí doma. Máme ještě v neděli v kostele zpívat, když víme, že nám to od pondělí zakázali? V prvních dnech jsme asi měli tendenci jít na hranu a přesné počty lidí v místnosti brát jako puntičkářství. Postupně nám však docházelo, že v tomto případě nejde o osobní odvalu (s výjimkou zdravotníků), ale o to, abychom zbytečně neriskovali a nezvyšovali riziko nákazy.

Farizeové uplatňovali v biblických dobách zásadu plotu kolem přikázání. Odtud pocházejí jejich pověstné desátky z máty a kopru. Všichni věděli, že to možná není nutné a nejspíš je to něco navíc, ale je lepší dodržovat přikázání nad míru než pod míru. Lepší zaplatit Pánu Bohu o něco víc, než mu zůstat dlužen. Desátky přitom nesloužily Pánu Bohu, ale byly zdrojem sociální pomoci chudým a hradila se z nich odměna kněžím za vykonávání obětí. Kdo dal víc, dal víc na církev a na chudé.

Ten pomyslný plot kolem příkázání - v našem aktuálním případě kolem vládních nařízení - není vlastně až tak hloupý a zbytečný. Jestliže je povoleno, aby se při bohoslužbách sešlo padesát lidí, bylo by lepší, kdyby se nás dvakrát po sobě sešlo jen pětadvacet – riziko nákazy se tím o polovinu sníží. Jestliže smí zpívat při bohoslužbách pouze pět lidí, bylo by ještě bezpečnější nezpívat vůbec. Když jsem na zářijovém synodu navrhl, abychom před zahájením jednotlivých zasedání zpěv vynechali, byl jsem přehlasován a zpívalo se. Sice v rouškách, ale s o to větším nasazením. Pokud vím, nikdo na synodu covid nechytil. Přesto si soukromě myslím, že jsme zbytečně riskovali.

Kdybychom to ovšem vzali striktně, nemohli bychom si jít nakoupit ani k lékaři. Každá jízda tramvají, fronta na úřadě nebo větší rodinná sešlost znamená zvýšené riziko, a to nejen pro nás, ale i pro druhé. Na druhé straně nesmíme podléhat strachu a panice. I v nouzovém stavu se dá rozumně žít, i když nám jdou mnohá omezení proti srsti a potí se nám pod rouškou brýle. Nakonec však jde o statistiku.

Když z padesáti lidí jeden roušku nemá, riziko to nezvýší. Ale když si ji sundá většina, dramaticky stoupá. Když jsem měl za nouzového stavu svatbu v kostele a přišli svatebčané – z počátku roušku neměl nikdo. Když jsem si ji (demonstrativně) nasadil já, vzali si ji všichni. Když svatba skončila, neměl ji už opět nikdo. Kázal jsem totiž bez roušky - jak to výslovně umožňuje vládní nařízení – ale svatebčané si z toho vzali špatný příklad. Jeden mladý bratr dokonce nedávno vystoupil z našeho sboru, protože jsme kázali a modlili se bez roušky, zatímco on ji mít musel.

Není to však o odvaze a přísnosti, ale spíš o solidaritě a statistice. Žádná nařízení nemohou postihnout a popsat všechny jednotlivé příklady. Smysl všech opatření nouzového stavu je ve snížení rizika nákazy a rozložení počtu nakažených v čase. Naš zdravotní systém zvládne deset tisíc vážných případů, ale nezvládne jich naráz padesát tisíc. Exponenciální růst však dokáže zvýšit počty hospitalizovaných během několika dní. Pár minut bez roušky nic neznamená, ale když ji nebude nosit většina, může být zle.

Mnohé tedy závisí na naší moudrosti a sebekontrolě. Když se setkají dva lidé bez roušky, katastrofu to nejspíš nespustí. Ale jeden z nich může mít strach a netroufá si to říci. Možná to přehání, ale jde o jeho život a je třeba to respektovat. Každý z nás má ten drát někde jinde, ale jde o to, abychom v těchto dnech pokud možno nevstupovali do cizích zahrad...

Nakonec ještě pár slov k novému ročníku. Jeho tematická struktura zůstane stejná jako v minulých letech. Apoštoly vystřídají proroci. Jednotlivá poutní zastavení na cestě jižní Moravou se posunou směrem k Hustopečím a Kloboukům u Brna. Narozeninová výročí se o jednotku zvýší. Někdo se narodí a bude pokřtěn, jiní uzavřou manželství, a někteří nás opustí. V září se vystřídají někteří kazatelé v našich sborech i v redakční

radě. Časopis vám bude nyní k dispozici každý měsíc nejen tištěný, ale i v elektronické podobě. Přesto věříme, že nám neubude předplatitelů, kteří vydávání tohoto časopisu podpoří. Dík němu se nám snad více než dvacet let daří zachytit nejdůležitější události v našich brněnských sborech a v seniorátě. Jednou to oživí naše vzpomínky a ukáže, jak jsme sdíleli evangelium o Boží pomoci a věrnosti. Každý den i každý rok je v něčem jiný, a proto stojí zaznamenat, co bylo, a informovat o tom, co bude. Děkuje vám za vaši čtenářskou přízeň.

Za redakční radu vám přeje vše dobré do nového roku Jiří Gruber

KALENDARIUM

17. leden 1941 - lidé poprvé vyzkoušeli penicilin

Tento den před 80 lety došlo v Oxfordu k události, která pro lidstvo znamenala víc, než jsme si schopni představit. Lékař Charles Fletcher vstříkl prvnímu pacientovi celých sto miligramů látky, která byla do té doby zkoušena jen na myších. Ta látka se jmenovala penicilin. Nenastaly žádné komplikace a bylo zjevné, že penicilin nemá zhoubné vedlejší účinky. V červnu téhož roku byla ve Spojených státech zahájena jeho farmaceutická výroba. Sotva lze spočítat, kolika lidem od té doby zachránil život.

z knihy Kalendárium Miroslavy Burešové, Praha 2011, vybral JG

DVANÁCT PROROKŮ

Ozeáš

Ozeáš je první a nejrozsáhlejší kniha ze starozákonní řady tzv. malých proroků. Malých nikoli významem, nýbrž rozsahem.

Jméno Ozeáš znamená „Hospodin pomohl, zachránil“, což se dá zároveň vnímat jako nadpis této biblické knihy i jádro její zvěsti.

Ozeáš byl patrně jediný z písemných proroků severoizraelského původu. Jeho působení spadá do období vlády krále Jarobeáma, snad mezi léty 755 a 750 př.n.l. Vystupoval v Samaří a pravděpodobně i v Bét-elu. Po Ámosovi se řadí mezi nejstarší proroky. Z jeho

biografie nevíme téměř nic. Snad jen, že měl asi za ženu Gomeru a otce, který se jmenoval Beér.

Ozeáš je také první prorok, který využívá model rodiny pro popis vztahu izraelského lidu k Hospodinu, konkrétně manželství jako smlouvu mezi mužem a ženou, která je obdobou smlouvy Hospodina s jeho lidem.

Ozeáš jako reprezentant samotného Hospodina si bere za manželku Gomeru, která zastupuje boží lid. Lid, boží společenství, církve, je Hospodinu, manželovi, nevěrná s jinými bohy, trápí ho, zahýbá mu, kde může. A ten jí přesto nakonec odpouští a přijímá ji k sobě. Pro nás, zvyklé na příběhy typu Pretty Woman, kdy prostitutku přímo z ulice zachrání „princ na bílém koni“ v podobě fešáka Richarda Gere, je to spíš dojemný obraz. Ale v tehdejší době uzavřít svazek s nevěstkou bylo něco naprosto skandálního. Hospodinova láska, věrnost a milosrdenství je už taková. Skandální pro do sebe zahleděné a podivuhodná pro ty, které obklopuje, které chrání.

Zaseli vítr, sklídí bouři. (Oz 8,7)

Kniha Ozeáš se při bohoslužbách moc často nečte. Málokdo si vybaví, o čem je. Známe však dobře dnes již zlidovělé přísloví „kdo seje vítr, sklízí bouři“, které má svůj původ právě v této knize.

Sít vítr znamená vnášet nepokoj, způsobovat neklid, nepohodu, být tím, kdo ruší spokojenost, ničí druhým radost, bere chuť, kazí náladu. Vítr nevěstí nic dobrého, každý si oddechne, když se nakonec utiší a ustane.

Sít vítr však může být i k dobrému. Vítr provětrá zatuchlé kouty, občerství myšlenky, vyžene chmury. Může pomoci objevit něco zajímavého, vzbudit touhu, dobrý nápad, pomoci se zčerstva a nově nadechnout.

Je dobré svoji nespokojenost udržet na uzdě, polknout výčitky, ustoupit, hledat kompromis, učit se být pokorným a tichým. Ale někdy je zapotřebí zasít vítr, ohradit se, zastat se, nahlas upozornit na bezpráví, vyburcovat společnost k zodpovědnosti a aktivitě. A to i navzdory tomu, že to bude něco stát, že se tomu bude někdo smát, že to způsobí něco nepříjemného.

Kdo seje vítr, sklízí bouři. Ten, kdo ničí, i ten, jehož vítr je prospěšný.

Bouře v životě nadělá pořádnou paseku. Zpřevrací, podetne, rozmetá to, co se zdálo jako pevné, jisté. Nikdy dopředu neodhadneme, jak silná bude, co všechno zničí, komu ublíží, komu a jak moc ublížíme, a co udělá s námi samotnými. Po bouřce je všechno jinak. Někdy musí uběhnout dlouhý čas, než se rány zahojí, bolest odezní, než zase půda pod nohama bude pevná.

Bouře, vichřice je v Bibli znamením boží moci, božího hněvu a trestu.

Za krále Jarobeáma zažívalo severní království dobu rozkvětu, klidu a blahobytu. Lid si však zavdával s jinými bohy, Hospodinu zahýbal. „A dost!“,

říká Hospodin. Podobně jako rodič, když jeho dítě neposlouchá, křičí, dupe, něco ničí a nedá a nedá si říct. A dost!

Už se to nedá vydržet, už došla trpělivost. Hospodin svůj lid přestane chránit svým milosrdenstvím. Cizí národ se do něho pustí a zpusťoší ho. Asyřané dobudou Izraelské království, zničí hlavní město Samaří. Skončí jásos, bude bída, hlad. Lidé se budou třást strachy, přijdou o své děti, o svůj domov, o to, co měli rádi. Sklidí bouři z větru, který zasel.

Každá bouře v životě člověka poznamená, zanechá na něm stopy. Někdy v lehkých obrysech, jindy pořádně hluboké. Je snad možné se i v takových chvílích někam posunout, něco pochopit? Je dar, když bouře skončí, když se dá zase nadechnout a začít znova žít. Věřím, že Hospodin člověka za zasévání větru, za nevěrnost, za opuštění jeho cest nerozdrťí, neodstoupí od smlouvy, nerozvede se se svým lidem. Věřím, že je připraven přijmout zpátky každého, zase si ho zamilovat, chránit ho.

I kniha Ozeáš končí s nadějí. „Jejich odvrácení uzdravím, rád si je zamiluji, neboť můj hněv se od nich odvrátil. Budu Izraeli rosou, rozkvetete jako lilie, zapustí kořeny jako libanonský cedr.“

Iva Květonová

PRÁVĚ JSEM DOČETL

Na horské dráze

Tomu, kdo by podle názvu knihy očekával barvitě vyličené zážitky z matějské pouti, by její čtení mohlo způsobit veliké zklamání. Užitečné bývá všimnout si i podtitulu, v tomto případě: Evropa v letech 1950-2017.

Britský historik Ian Kershaw (nar. 1943) představil pohled na dějiny našeho světa. Shrnuje, seřazuje, uvádí do souvislostí a hodnotí události za dobu přesahující půl století. Tak dlouhé období už se začíná blížit rozmezí, do něhož se ještě mohou vejít vzpomínky shromážděné v příběhu jednoho lidského života. Prostor, který autor podrobil sledování, je Evropa, útvar vrcholně komplexní, diferencovaný, plný protikladů, rozdělený hned

Ian Kershaw

Na horské dráze

Evropa v letech 1950-2017

Mrazivá analýza moderních evropských dějin

z několika hledisek, především rozdělený na dva velmi znepřátelené útvary nepřetržitě po dobu téměř čtyř desetiletí.

Sledované období přitom obsáhlo těžko představitelné množství změn ve způsobu života obyvatel Evropy, jejichž rozsah se na začátku těžko dal očekávat. Podle autora je pro ilustraci vhodné např. uvědomit si, že i v hospodářsky silných evropských zemích, které se kolem r. 1950 postupně vzpamatovávaly z těžkých škod 2. světové války, tehdy platilo, že byt vybavený koupelnou s tekoucí teplou vodou, a dále ledničkou, pračkou a telefonem byl pokládán za velmi nadstandardní.

Postup změn v průmyslové výrobě, obchodu, dopravě, doplňovaly změny uplatňované v medicíně, vývoj v oblasti kultury, umění, globalizace podpořená explozivním rozvojem informačních a komunikačních technologií. Ruku v ruce s tímto rozvojem ovšem narůstaly obavy z důsledků nebývalého čerpání přírodních zdrojů a globálního snižování kvality životního prostředí.

Mimořádně velikou změnu v dějinách světadílu představoval pád železné opony. Pro jeho umožnění a nástup kniha vyzdvihla význam sovětského vůdce M. S. Gorbačova.

Svou vlastní zemi, Velkou Británii, autor představuje jako integrální, neoddělitelnou součást evropského prostoru a (pochopitelně) jí věnuje dost pozornosti. Představuje však i roli Německa jako velmi významnou pro dějiny Evropy ve 2. polovině 20. století, činí to přesvědčivě a velmi obeznameně jak s rozsáhlými souvislostmi, tak postupně i s detaily dějů v 50. letech, po vzniku berlínské zdi, i po jejím pádu.

Pro českého čtenáře může být sympatické, jak Kershaw se zaujetím vylíčil dění v Československu 2. poloviny 60. let, události tzv. Pražského jara 1968, konflikt se sovětským vedením a vojenský vpád „vojsk Varšavské smlouvy“ (tj. převážně sovětských), i následné podrobení země pravidlům pro východní blok, které Sovětský svaz diktoval. Na druhé straně je možné vnímat to, jak podává vývoj v naší zemi v listopadu 1989 a v letech bezprostředně následujících, jako pohled ze značně velkého odstupu. Hodnotí tehdejší události u nás jako nepřilíš výraznou kopii toho, co se obecně dělo na východ od bývalé železné opony.

Zhroucení soustavy východního bloku a rozpad Sovětského svazu na konci osmdesátých a začátku devadesátých let neznamenal ovšem konec dějin, neboť se v nich vynořily na povrch napětí a krize, do té doby lživě skrývané nebo násilně umlčované. Přerostly v konflikty, včetně krvavé války v prostoru někdejší Jugoslávie a pozdějších ozbrojených střetů na území Ukrajiny. Vnější tlak válečného dění na Blízkém východě, nezvládaná migrace a vnitřní ekonomické spory v členských státech EU vyprovokovaly odchod Velké Británie z Unie. Kniha opouští své téma výčtem neukončených střetů, jejichž výsledek nelze předvídat.

Pokládejme za sympatické, že autor přistupuje k závěru s optimismem.

„Navzdory všem nesnázím, napětím i nezdarům se (Evropa) naučila při řešení problémů spolupracovat a vyjednávat, nikoli se uchýlovat k ozbrojené síle. Navíc má ve svém středu jako nejmocnější a nejvlivnější zemi mírové, internacionalistické Německo – vůbec nejostřejší možný kontrast k onomu Německu, jež ve 30. a 40. letech 20. století zašlapalo lidská práva do prachu a téměř zničilo evropskou civilizaci. Evropa bojovala za svobodu a zvítězila. Získala prosperitu, jakou jí většina světa závidí. Její usilování o jednotu a jasný pocit identity pokračuje.“ (S. 550n)

Rád cituji tyto autorovy věty, jakkoli nezbývá než přiznat, že si neumím zapovědět, abych k nim sám pro sebe po dvou letech od vydání knihy nepřipisoval také otazníky, do jaké míry je tomu ještě tak. Dozajista je patřičné sem připojit i závěrečný odstavec textu:

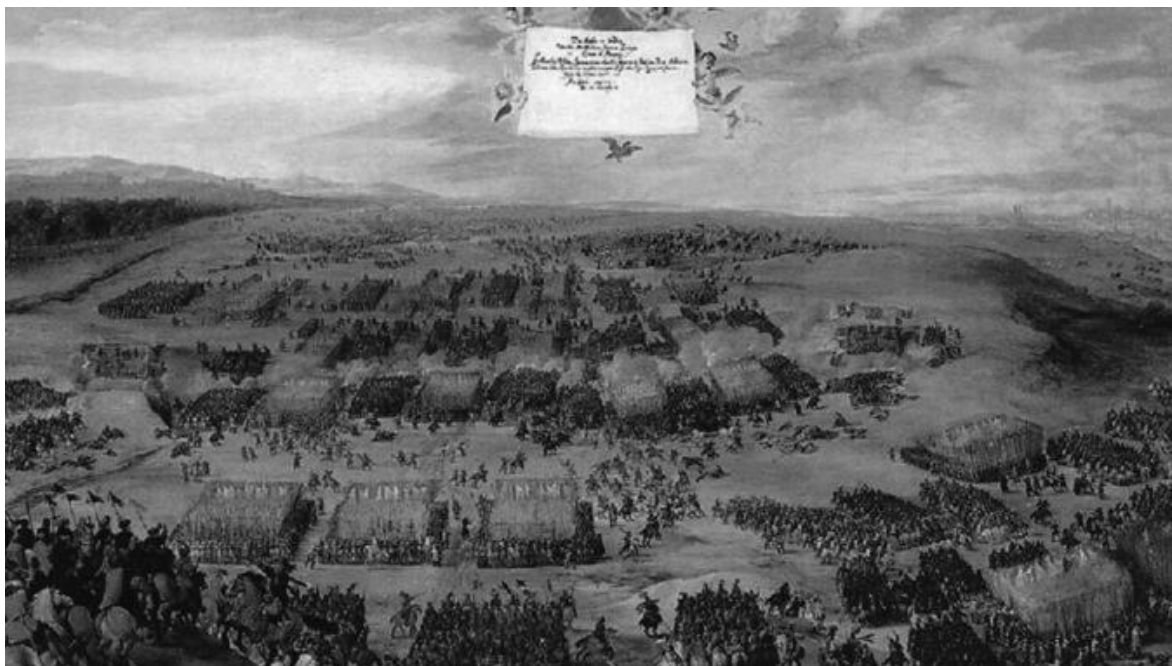
„Nelze předvídat, co se stane v následujících desetiletích. Jedinou jistotou je nejistota. Nedostatek bezpečí zůstane trvalou součástí moderního života. Je jisté, že zvraty a pohyby nahoru a dolů, jež charakterizovaly evropské dějiny, budou pokračovat.“

Jaroslav Vítek

Ian Kershaw, Na horské dráze. Evropa v letech 1950-2017. Z anglického originálu: Roller Coaster. Europe, 1950-2017, přeložili Daniela Orlando, Magdaléna Řezáčová a Pavel Vereš. Vyd. nakladatelství Argo 2019. 588 stran.

VÝROČÍ

Za nepříliš veliké pozornosti ze strany veřejnosti se v listopadu loňského roku objevilo několik vzpomínek věnovaných výročí porážky českého stavovského povstání, bitvy na Bílé Hoře (8. listopadu 1620). Následky oné porážky však byly rozsáhlé, závažné a dlouhotrvající do té míry, že má význam věnovat jim po čtyřech staletích pozornost. Otiskujeme proto jako odezvu zamyšlení ekonomu Libora Duška z Právnické fakulty UK. V příštích číslech chceme tuto stať doplnit textem představujícím pohled evangelického teologa.

Pobělohorský režim? Horší, než říkali ve škole

Před 400 lety české stavy prohrály povstání proti králi a nastolený režim „stabilizoval společnost“ na další čtvrt tisíciletí. Pohled na pobělohorský režim, jaký jsme dostali ze školních lavic, dnes neobstojí. Zde nabízím pohled očima své profese, institucionální ekonomie. Ta zkoumá zejména, jak pravidla hry ve společnosti – politický a právní systém – ovlivňují ekonomickou výkonnost. Závěr bude až překvapivě jednoznačný: pobělohorský režim byl ještě horší, než nám ve škole tvrdili.

Ve své knize *Proč státy selhávají* popisují ekonomové Daron Acemoglu a James Robinson vývoj Západu jako trnitou cestu od extraktivních institucí k institucím více a více inkluzivním. Tento proces vyvedl masy lidí z bídy do blahobytu. Inkluzivní instituce znamenají, že široké vrstvy mohou participovat na ekonomickém i politickém životě. Extraktivní instituce naopak koncentrují politickou moc v rukou úzké privilegované vrstvy a slouží k posilování jejího ekonomického bohatství na úkor širokých vrstev. České země počátku 17. století byly v mezinárodním srovnání slušně inkluzivní v politické oblasti díky reálné moci stavů, v nichž byla zastoupena i nižší šlechta a města. Poskytovaly na svou dobu mimořádnou míru náboženské svobody a tolerance (i to je inkluzivní instituce). Ekonomické instituce byly zaostalejší, ale se zpožděním sledovaly západní trendy.

Tyto trendy mohly pokračovat, obdobně jako například ve Švýcarsku či Nizozemsku, které byly v mnohém podobné výchozí situaci, pokud jde o náboženskou toleranci a konflikty s Habsburky, ale s opačným výsledkem. Pobělohorský režim však nastolil instituce, které i na svou dobu byly zcela extraktivní.

Zakonzervování zaostalé feudální ekonomiky

1. Utužení nevolnictví bylo logickou reakcí vládnoucí vrstvy šlechtických vlastníků půdy na nedostatek pracovní síly. Ten nastal proto, že české země ztratily emigrací a válečnými útrapami dle různých odhadů až třetinu (!) obyvatel. Nevolnictví na staletí zakonzervovalo zaostalou feudální zemědělskou ekonomiku, zatímco na Západě se postupně uvolňovaly feudální povinnosti a s nimi i pracovní síly a kapitál pro řemesla, obchod a průmysl. Robotní povinnosti udržovaly masy obyčejných lidí v bídě, snižovaly produktivitu v zemědělství a brzdily rozvoj řemesel a měst. Měřitelným dokladem je, že v roce 1800 žilo ve městech jen asi pět procent obyvatel, ve většině západních zemí byl tento podíl dvoj- až trojnásobný.

2. Konfiskace majetku a jeho koncentrace v rukou úzké vrstvy politicky loajální šlechty byly tím, čemu v ekonomii říkáme „bad wealth“ – bohatství získané nikoli prací, inovacemi a investicemi, ale přerozdělováním na úkor druhých. Jeho negativní dopady na prosperitu jsou v moderních kontextech zdokumentovány. Nelze v současnosti kritizovat divokou privatizaci ruskými oligarchy či domácími tuneláři a zároveň při pohledu do minulosti legitimizovat ve své podstatě stejné procesy po Bílé hoře. Jejich vrcholem bylo inflační ražení mincí a následná měnová reforma roku 1623, které proběhly v režii monopolního konsorcia tvořeného Karlem z Lichtenštejna, Albrechtem z Valdštejna, jedenácti dalšími šlechtici a dvěma pražskými kupci. Členové konsorcia na akci pohádkově zbohatli na úkor dlužníků, drobných střadatelů hotovosti i samotného císaře.

3. Pro prosperitu země je klíčový lidský kapitál. Emigrace velké části obyvatel, a zejména velké části intelektuální elity, se nemohla nepodepsat na následném ekonomickém zaostávání. Komenský byl jen špičkou ledovce.

4. Násilná rekatolizace měla nejspíš ještě jeden negativní dopad na lidský kapitál. Empirické studie například od německých ekonomů Saschi Beckera a Ludgera Woessmanna ukazují, že protestantismus měřitelně přispěl ke zvýšení gramotnosti. Důvodem byl zájem o četbu Bible a obecně důraz na vzdělání. Analogické výzkumy na českých datech chybějí, ale z odhadů z německých částí říše lze dovodit, že rekatolizace mohla dlouhodobě snížit podíl gramotného obyvatelstva o 10 až 15 procent.

5. Ve zdravě prosperujících zemích mají města vysokou míru politické i ekonomické samostatnosti. Pobělohorský režim nahradil jejich samosprávu tuhou centrální správou a zbavil je politického vlivu. K tomu jim naložil jako trest za účast na povstání dluhy, ze kterých se ekonomicky dlouho nevzpamatovala. Paradoxně řemeslné cechy na toto reagovaly utužením svých cechovních monopolů, čímž do budoucna ještě více podvázaly rozvoj kapitalistického podnikání.

Uhýbání před klíčovou otázkou

Nevolnictvím nestrádal „národ“ či „jazyk“, ale obyčejní lidé všech národností, které tehdy české země obývaly. Však také za konec strádání

nelze považovat rok 1918. Odbourávání extraktivních institucí začalo josefinskými reformami a bylo prakticky dovršeno v letech 1861-1867. Od té doby už jsme byli plně součástí západního vývoje a nastal fantastický rozmach průmyslu, kultury a občanské společnosti.

Na počátku mého dlouholetého zájmu o Bílou horu byla snaha si tradiční negativní hodnocení korigovat. Poznání ekonomických dopadů pobělohorských institucí, a poznání škodlivosti extraktivních institucí obecně, mě však přivedly k ještě více negativnímu hodnocení. Poslední dobou jsou – přinejmenším mediálně – viditelné radikální revize líčící pobělohorskou dobu téměř růžově. Některé revizionistické argumenty – například že se rozvíjelo baroko – jsou z hlediska metodiky sociálních věd chybné. Nelze přece automaticky předpokládat, že bez Bílé hory by se baroko jakožto umělecký styl celé Evropy u nás nerozvíjelo (důkazem budiž Drážďany). Ale revizionistické pohledy zejména jako by uhýbaly před klíčovou otázkou: v čem byly ony zásadní instituce pobělohorského režimu – nevolnictví, konfiskace, koncentrace majetku v rukách úzké šlechtické vrstvy, náboženská nesvoboda – pro obyčejné lidi dobré? V čem širokým vrstvám obyvatel prospěly?

Z ekonomického pohledu se jednalo o jednoznačně extraktivní instituce, které několik století udržovaly široké vrstvy obyvatel v bídě a zaostalosti.

Autor: Libor Dušek, ekonom, vedoucí Katedry národního hospodářství na Právnické fakultě UK. Článek převzat z Lidových novin 12. listopadu 2020.

vybral Jiří Gruber

Z EKUMENICKÉ POUTI 2020

Zastavení první: Hustopeče, část 1

Na místě dnešních Hustopečí se původně rozkládala stará česká osada a název města odkazoval na české osobní jméno vlastníka: Úsopek. Dnešní Husto- je jen důsledek pozdější lidové etymologie z dob, kdy se jméno Úsopeče stalo významově neprůhledným. Už ve 13. století však bylo město kolonizováno německými osadníky (což bývá uváděno do souvislosti s působením řádu templářů, kteří měli hlavní sídlo pro české země v nedalekých Čejkovicích) a bylo označováno Auspitz. Původní česká osada (v oblasti dnešního autobusového a vlakového nádraží) se stala pouhým předměstím rozkvétajícího německého města a byla označována Böhmdorf, v češtině Česká Ves).

Přestože první republika přilákala do Hustopečí mnoho Čechů, svůj německý charakter si Hustopeče uchovaly až do r. 1945, kdy byli němečtí

starousedlíci nuceni město opustit. Po zrušení templářského řádu počátkem 14. století přešlo jeho vlastnictví na krále a ve 20. letech se stalo majetkem nově založeného cisterciáckého kláštera Síně Panny Marie na Starém Brně. V té době bylo už proslulé svými vinicemi, do nichž klášter i bohatí brněnští měšťané investovali jako do bezpečného zdroje zisku. Za jeden z vrcholů kulturních a náboženských dějin Hustopečí lze pokládat 16. století. Městečko (teprve od r. 1572 město) bylo od r. 1510 obehnané hradbami a bez ohledu na to, že bylo řadovým, tedy katolickým majetkem, těšilo se mimořádné náboženské svobodě, typické tehdy pro celou Moravu, takže se stalo důležitým centrem nejrůznějších duchovních proudů, které se tehdy v zemi bez násilí střetávaly. Vzhledem k tomu, že Hustopeče o své stavby z tohoto slavného období postupně přišly buď pozdějšími přestavbami, nebo destrukcí, stojí za to zmínit renesanční dům pánů z Vizovic jako čistě renesanční památku z r. 1594.

Hustopečským paradoxem bylo, že starobrněnské cisterciáčky jako majitel panství nedokázaly prosadit katolickou konfesi, takže její postavení bylo v té době nejslabší – počátkem 16. století drželi sice ještě městskou faru u kostela sv. Václava (a sv. Anežky České, jak zní dnešní rozšířená konsekrace), a z té doby také pocházel celý presbytář i klenba gotické stavby, která Hustopečským sloužila až do r. 1961, věž ale vznikala až v době, kdy kostel převzali faráři luterští. V katolické duchovní správě zbyla pak jen kaple sv. Ducha u špitálu (na území dnešní nemocnice), která se nedochovala. Utrakvistů, kteří konfesně přímo navazovali na husitství a basilejská kompaktata a z dnešního hlediska se od katolíků výrazně nelišili, byl rovněž malý počet. Většinové postavení měli ve městě luteráni, jim od 40. let 16. století náležela fara u sv. Václava. Důležité postavení ve městě měly také tři konfesně odlišné komunity novokřtěnců, usazené na mikulovském předměstí, a Jednota bratrská, jež měla svůj sbor v České Vsi.

Od druhé poloviny 16. století měla svou autonomii také zdejší obec židovská u brněnské brány, tehdy označované jako Židovská. Kulturně nejzajímavější a z evropského hlediska nejdůležitější byli jednoznačně novokřtění, zastoupení v Hustopečích třemi konfesně odlišnými proudy. Novokřtění se od 20. let usazovali na Moravě, zprvu v Mikulově a okolí, kde jejich ochráncem byl Linhart z Lichtenštejna (1482-1534), sám novokřtěncem. Žili ve velmi zvláštní právní situaci, totiž pod ochranou moravských lenních pánů (katolické církevní feudály nevyjímaje), ale v trvalém ohrožení ze strany mladého císaře Ferdinanda I., který se stal českým králem r. 1526 a opakovaně vznášel na zemském sněmu požadavek na vyhnání novokřtěnců – také je sám fyzicky perzekvoval a popravoval. Fakticky až do bělohorské porážky se moravským stavům dařilo císařovým požadavkům na vlastních panstvích vzdorovat, protože podle zemského práva nebyl oprávněn rozhodovat v otázkách náboženských. Anabaptističtí gabrielité, pojmenovaní podle bavorského kazatele Gabriela Ascherhama († 1545), přišli do Hustopečí kolem r. 1529 z Rosic, k čemuž dala svolení abatyše Johanka z Boskovic († 1540). Filipité, označovaní podle Philippa Plenera, pocházeli hlavně ze Švábska a Falce a přišli do Hustopečí ze Slavkova vzápětí po gabrielitech – vytvořili vlastní komunitu v Hustopečích kolem r. 1531. Poslední skupinou byli tyrolští hutterité, vedení Jakobem Hutterem (1500-1536), jedním z nejvýznamnějších novokřtěneckých kazatelů. Fakt, že abatyše Johanka byla nucena 6. 5. 1532 abdikovat, bývá někdy uváděn do souvislosti s rozkvětem novokřtěneckých komunit, které se na klášterních statcích usadily s jejím souhlasem – počet novokřtěnců v samotných Hustopečích se v té době odhaduje na 2 000, zřejmě tedy šlo o početní většinu, i když do značné míry izolovanou a koncentrovanou v komunitních dvorech, které pokrývaly mnohem menší plochu, než odpovídalo tomuto počtu obyvatel. Zatímco gabrielité se při první vlně císařské perzekuce kolem r. 1535 přesunuli do Slezska, filipité a hutterité na Moravě vydrželi a postupně se sblížili právě působením Jakoba Huttera, který byl hustopečským kazatelem od r. 1534. Ten často pobýval v rodném Tyrolsku a organizoval záchranné výpravy s cílem převést ilegálně do relativního moravského bezpečí co největší počet svých souvěrců. Roku 1543 došlo dokonce právě v Hustopečích ke zcela jedinečnému ekumenickému kongresu: zástupci novokřtěnců, českých bratří a luteránů vyjednávali o možném konfesním sblížení, nedosáhli však úspěchu. Roku 1536 byl Jakob Hutter na jedné ze svých tyrolských cest zatčen a v Innsbrucku upálen.

Koncem 16. století došlo v Hustopečích ke zvláštní majetkoprávní situaci – Rudolf II. použil svého práva na klášterní majetky v zemi a daroval město r. 1598 Adolfovi ze Schwarzenberka jako odměnu za dobytí uherské pevnosti Ráb (Győr) z tureckého držení. Adolf se tohoto majetku zjevně neujal, protože už rok poté Rudolf II. Hustopeče prodal pánům

z Liechtenštejna, zjevně z ekonomických důvodů. Starobrněnský klášter se z týchž důvodů proti tomuto prodeji odvolal k papeži a došlo ke složitému právnímu sporu o město, který se urovnával velmi pomalu. Papežské rozhodnutí z r. 1617 přiznalo cisterciákům finanční kompenzaci, kterou Lichtenštejnové zpětně vyplatili až r. 1638 a zcela se z ní vyvázali až zrušením kláštera r. 1783. Lichtenštejnové, ačkoliv zprvu patřili k oporám české reformace, byli v té době už katolíci a přispěli k postupné katolizaci města, ale ekonomicky výhodné smlouvy s novokřtělci udržovali až do r. 1621, kdy se celá komunita musela přesunout do Uher. Ostatní nekatolické konfese (s výjimkou židů) opouštěly město postupně, nebo přecházely na katolictví – oficiálně byl tento proces v Hustopečích ukončen roku 1628. Na konci třicetileté války barokní protestantský učenec Martin Zeiller (1589-1661) popsal ve své slavné geografické práci o českých zemích (*Topographia Bohemiae, Moraviae et Silesiae*, 1650) Hustopeče slovy, která nabízejí perspektivu hodně odlišnou jak od oné renesanční, tak i od té dnešní. Z někdejšího centra duchovních aktivit se stal dobytčí trh, místo dnešních center Brna a Břeclavi, na jejichž spojnicí se město nachází, zmiňuje autor silnici ze Slavkova do Mikulova a zdůrazňuje rozsáhlé, dnes neexistující Kobylské jezero, doložené na Komenského mapě Moravy: „Město Auspitz leží mezi Slavkovem a Mikulovem – od prvního místa je vzdáleno tři míle, od druhého dvě – nedaleko jezera, na jehož březích leží Brumovice, Boleradice a Kobylí. Místo je proslulé velikými dobytčími a koňskými trhy, které se konají každý týden. Prodává se tam hovězí dobytek zvláště z Rábu, Starého Hradu, Prešpurka, Trnavy i Sence a je pak hnán dále na velmi vzdálená místa, nejčastěji jej však skupují moravští řezníci. Kolem města jsou rozsáhlé vinice, ale vzhledem k obsahu vápence v půdě nejsou zdravé. Proto zde také žije málo starých lidí, zato mnoho chromých a nemocných dnou. Jinak má ovšem toto město, díky uherskému a rakouskému sousedství, v mírových časech velmi výhodnou polohu.“ Jedním z těch moravských řezníků, kteří se podle Zeillera usazovali v Hustopečích, protože jim zdejší dobytčí trhy sloužily k obživě, byl Josef Kropaczek (1760-1838), německý Hanák původem z Prostějova, dědeček Tomáše Masaryka. Jeho se ale týká druhé zastavení této pouti.

Petr Peňáz, foto Jan Franců
Pokračování v příštím čísle

ŽILI MEZI NÁMI

Jana Kalusová

27. prosince 1930 – 20. listopadu 2020

V pátek 20. listopadu zemřela sestra Jana Kalusová, evangelická farářka ve sboru v Miroslavi a v Brně-Židenicích.

Sestra Kalusová přišla do židenického sboru se svým manželem Vladimírem, který byl židenickým farářem od 1. 1. 1986 do 6. 11. 1987, kdy zemřel po dopravní nehodě. Po jeho smrti byl sbor čtyři roky administrovaný. Sestra Kalusová po celou dobu administrátorovi vypomáhala, kázala, učila děti, konfirmandy, vedla mládež a biblické hodiny. To vše s plným nasazením a bez nároku na odměnu. Krátce po příchodu nového faráře v r. 1991 se přestěhovala na přechodnou dobu do Prahy, než se jí podařilo sehnat byt v Brně. V posledních letech nemohla ze zdravotních důvodů navštěvovat bohoslužby. Na její zájem o sbor to nemělo vliv. Stále se o dění ve sboru zajímala a s mnohými z nás byla dál v kontaktu.

Myslíme na její blízké a svěřujeme je Boží lásce a milosti, od které nás ani smrt nemůže odloučit.

Miroslav Maňák (převzato ze zpravodaje sboru ČCE v Brně Židenicích)

Vděčně jsme převzali tuto krátkou vzpomínku. Rodina zesnulé a sbory, v nichž působila, mají v úmyslu uspořádat shromáždění k rozloučení v evangelickém kostele v Miroslavi, až to bude možné. Chceme se potom v Setkávání ke vzpomínce na sestru Janu Kalusovou znovu vrátit.

Jan Weigel

26. května 1943 - listopad 2020

Koncem listopadu jsme dostali smutnou zprávu, že po dlouhé, těžké nemoci, která ho nakonec zcela upoutala na lůžko, zemřel bratr Jan Weigel. Jeho manželka ho mnoho let věrně opatrovala, a tak se mu splnilo přání mnohých, že mohl zemřít doma.

Oba manžele jsme mohli poznat v našem sborovém společenství. Honzu si dokonce velmi dobře pamatujeme, protože v letech 1998-2002 působil v naší farní kanceláři jako „sborový bratr“, a jeho žena Jana, když bylo třeba, vařivala nedělní kávu a čaj. Rád a dobře zpíval, a tak několik let, pokud mu zdraví dovolilo, byl členem pěveckého sboru Cantate Domino, účastnil se několika soustředění a zájezdů ještě spolu se svou vnučkou Libuškou. Málokdo asi věděl, že byl pěstitelem bonsai a že to uměl.

Patřil k těm „tichým v zemi“. Neproletěl našimi životy jako oslnivá kometa, ale trvale svítil tam, kde to bylo třeba, a tak na něj budeme my, kteří jsme ho znali, rádi vzpomínat.

Marie Matoulková

CESTUJEME

Naše cestování v době koronaviru 1

Pandemie výrazně omezila naše cestování: v březnu místo poznávání kraje anglické Cambridge jsme chodívali s manželkou Darjou kolem Svatky, květnová návštěva Basileje padla, v červnu se nekonalo kudrnovské putování „Za probouzející se přírodou rumunských Karpat“, v srpnu jsme nejeli do Rakouských Alp a začátkem září se nekonalo putování od chaty k chatě ve španělských Pyrenejích. Darja vymyslela náhradní program v Česku. V červnu jsme obcházeli památky Prahy bez zahraničních turistů a v létě objevili řadu zajímavých míst, o některých budu psát.

Začátkem července, kdy se situace uvolnila, jsme v rámci tří denního „Putování Českou republikou“, pořádaného KČT Fénix Medlánky, poznali okolí Komárova u Hořovic. Městys ležící za Berounem byl zmíněn již v 13. století. V roce 1791 zde hrabě Rudolf z Vrby založil první železárnu a slévárnu v českých zemích. Litinové sochy zdobí místní náměstí, další umělecké odlitky z šedé litiny vystavuje zdejší Železářské a slévárenské muzeum.

První peší trasa vedla na jih do Zaječova. Zdejší klášter

augustiniánů (Svaté Dobrotivé) založený 1263 byl za husitských válek několikrát vypleněn, koncem 17. století barokně přestavěn, 1785 zrušen a upraven na faru a školu. Řeholníci zde znovu působili od roku 1785 až do vyhnání v roce 1950, kdy objekt získala armáda. V roce 1990 byl klášter navrácen řádu augustiniánů. Prostory kláštera dnes slouží k pořádání občasných výstav, právě se tam konal dětský tábor.

Podle starých pověstí českých vojvoda Krok měl tři dcery: Kazi, Tetu a Libuši. Nejstarší Kazi sídlila na Kazíně, což je dnes jen skalní ostroh na pravém břehu Berounky před ústím do Vltavy. Prostřední Teta je spojována s Tetínem, obcí na malé skalnaté plošině vysoko nad pravým břehem řeky Berounky 3 km pod Berounem. Počátkem 10. století zde byl dřevěný knížecí dvorec kněžny sv. Ludmily, která zde byla 921 zavražděna. Když se roku 925 knížetem stal její vnuk sv. Václav, její ostatky převezl do basiliky sv. Jiří na Pražském hradě. V 11. a 12. století zde bylo sídlo Tetínských žup, která spravovala celé Podbrdsko.

Nejdřív jsme se vydali naučnou stezkou na 396 m vysoký vrchol Damil a dál na Tetínské vyhlídky. Svahy hřebene jsou vykousány řadou vápencových lomů. Z vyhlídek je Tetín s třemi kostely a zámek jako na dlani. Scházíme na náměstí. Na faře zde v letech 1527-33 působil kronikář Václav Hájek z Libočan. Vedle sochy Panny Marie stojí románský kostel sv. Kateřiny Alexandrijské z roku 1200 a za ním velký barokní kostel sv. Ludmily ze 17. století, který je cílem poutí ke sv. Ludmile. Hradní ulička nás zavedla na zříceninu hradu Tetín na skalnatém ostrohu vysoko nad řekou s vyhlídkou na kouzelný kraj Českého krasu kolem řeky. Na protějším břehu kromě skal a lesů rozeznáváme levandulová pole. V hřbitovním kostelíku sv. Jana Nepomuckého byla původně pohřbena sv. Ludmila. Navštívujeme ještě tetínské muzeum, které je věnováno kromě historie a osobnostem Tetína také jeskyním Českého krasu.

Naším dalším cílem je sídlo nejmladší Krokovy dcery. Staré slovanské hradiště Libušín je dnes louka obklopená hliněnými a kamennými valy na návrší plochého zalesněného kopce. Severní okraj tvoří černouhelný důl Libušín, na který navazuje v údolí město Libušín 4 km SZ od Kladna. Uprostřed hradiště stojí kostelík sv. Jiří obehnaný zdí. Prohlídka by vyžadovala domluvu předem. Jen naučné tabule popisují historický význam místa.

Naše cesta vede dál přes Slaný. Dominantou města je 330 m vysoká Slánská hora tyčící se východně od centra města. Zalesněná čedičová kupa je z jihu značně vyhlodaná kamenolomy. Bývaly zde slané prameny jako pozůstatek sopečné činnosti. Serpentýnou stoupáme na okraj lomu, kde stojí tři velké dřevěné kříže, které symbolizují utrpení místních obyvatel za

třicetileté války. Hora byla obývána od pravěku, četné archeologické nálezy získalo Národní muzeum. Kocháme se výhledy na město i na sever. Skalami sem vede i „via ferrata“.

Velvarkou branou, která se zachovala s částí středověkého opevnění, vcházíme do historického jádra města na rozlehlé Masarykovo náměstí. Významný gotický kostel sv. Gotharda z 12. století jsme mohli vidět jen zvenčí.

Cestou na sever kilometr za obcí Klobuky stojí osamoceně v poli nejvyšší menhir v Česku – Klobucký menhir zvaný Kamenný pastýř – 3,5 m vysoký neopracovaný červenohnědý pískovcový kámen opředený mnoha legendami.

Večer jsme dojeli na samotu Děkovka na svahu Českého středohoří. Nocujeme v bývalé hájovně u obory Krásná. Podle pokynu majitele chodíme krmit jeleny. Aby měli pěkné paroží, přikrmují se dvakrát denně dávkou ovesných vloček a hrachu. Jeleny a další zvěř jsme však viděli jen z dálky. V oboře je turistickou značkou přístupný skalnatý vrchol Plešivec, z kterého je nádherný výhled na všechny strany: na jihu z roviny vystupuje hrad Hazmburk, v dálce Říp, na východ Labe a hora Radobýl a na sever a západ jsou špičaté vrcholy sopečného Českého středohoří s nejvyšší Milešovkou.

sever a západ jsou špičaté vrcholy sopečného Českého středohoří s nejvyšší Milešovkou.

V úterý jsme vyjeli na západ k Mostu do Horního Jiřetína podívat se na zámek Jezeří ve svahu Krušných hor. Původní hrad byl v roce 1549 přestavěn na renesanční zámek. Z pestré historie zmiňme, že v roce 1648 zámek vyhořel a až roku 1696 jej Ferdinand Vilém z Lobkovic obnovil do dnešní barokní podoby. Na přelomu 18. a 19. století nastal stavební i kulturní rozvoj zámku, vzniklo zde divadlo a myslivecká kapela. Koncerty navštěvoval i básník J. W. Goethe. Svoji soukromou premiéru zde měla i Beethovenova symfonie č. 3 Eroica, protože skladatel byl přítelem majitele zámku knížete Josefa Františka Maxmiliána z Lobkovic. Na terase u zámku byla květinová zahrada, nad zámkem obora, většinu z 50hektarového anglického parku pod zámek zabrala uhelná jáma.

Během druhé světové války byl majetek Lobkovicům zabaven, protože majitel byl vyslancem čs. vlády v Londýně. Na zámku byla zřízena pobočka

koncentračního tábora Flossenbürg. Byli zde vězněni zajatí francouzští důstojníci včetně bratra budoucího francouzského prezidenta Ch. de Gaulla.

Po roce 1948 byl zchátralý zámek znárodněn a sloužil různým účelům. Volně přístupný zámek dál chátral. V osmdesátých letech se počítalo s rozšířením uhelného lomu a demolicí zámku. Podařilo se však směr další těžby odklonit a zámek zachovat. Až roku 1986 začaly úvahy o jeho obnově. V restituci roku 1991 získali Lobkovicové zámek zpět, ale pro vysoké náklady nutné k jeho rekonstrukci roku 1996 zámek věnovali státu. Zámek nyní prochází postupnou rekonstrukcí, je to však práce na řadu let. V roce 2020 byl zámek jako první česká památka zapsán na seznam nejohroženějších památek Evropy.

Prohlídka zámku nám však unikla, kvůli svátku M. J. Husa byl zámek otevřen v pondělí, a tak si vzali volno v úterý. Vystoupali jsme na vyhlídku nad zámek. Pod zámekem se rozléhá obrovský hnědouhelný důl Československé armády. Kilometry dlouhé pásové dopravníky rýpající uhlí se táhnou až k městu Most. Starý Most spolkl lom, jen děkanský kostel zachránili přesunem – obdivuhodné technické dílo. Tak jsme se prošli bukovými lesy nad zámekem. Vedle zámku směrovka „Čertova kaple“ vede k ruině Hraběcí kaple a malé kapličce.

Další dny jsme poznávali okolí. Přímo nad Děkovkou se tyčí na 566 m vysoké skále zřícenina hradu Oltářík chráněná jako kulturní památka. Hrad založil husitský hejtmán Jakoubek z Vřesovic jako vojenský opěrný bod. Protože nebyl (až na krátké období) panským sídlem, zanikl neznámým způsobem, roku 1544 byl už pustý. Je to oblíbené vyhlídkové místo. Na sousedním 520 m vysokém Blešenském vrchu stával také neznámý hrad, zbyly z něho jen zbytky valů. Na plošince pod vrchem stávala poutní kaple sv. Jana Nepomuckého z roku 1722, pečovala o ni také hraběnka Ulrika von Levetzow. V květnu sem z Dřemčic každoročně mířily populární Slavnosti květů. V roce 1980 však byla kaple zbořena.

V programu jsme měli i Terezín. Cestou jsme se zastavili v městečku Třebenice. Zdejší kostel německé luterské církve byl postaven roku 1902, využívala jej i ČCE. Z ulice zaujme svou mohutnou vstupní věží. Po druhé světové válce byl kostel zkonfiskován. Po úpravě se do něho přestěhovalo Muzeum českého granátu - pyropu, který se těží v okolí. Muzeum vzniklo z iniciativy místního lékaře a českého buditele dr. Václava Paříka v roce 1872.

Expozice je věnována hlavně českému granátu: historii, těžbě, zpracování a využití ve šperkařství. Vedle historických šperků jsou zde vystaveny také výrobky Družstva umělecké výroby Granát v Turnově. V centru sálu je vitrina se sbírkou granátových šperků baronky Ulriky von Levetzow. V roce 1988 bylo muzeum vyloupeno, po roce však byl zloděj dopaden a šperky nalezeny. Poté se v muzeu vystavuje jen kopie šperků vyrobená v Turnově, originál je uložen v depozitáři a vystavuje se jen výjimečně. U muzea si můžete hledat granáty v hromadě písku přivezené z naleziště granátů.

Prostory muzea byly v roce 2013 rozšířeny o stálou expozici „České středohoří – země hradů“. Historie hlavně husitských hradů v regionu je doplněna plastickými modely, takže si můžete udělat představu o jejich původní podobě. Pýchou města je i malovaný Třeбенický kancionál Matouše Ornise z Lindperka z let 1574-78, v muzeu si můžete v něm listovat na obrazovce, originál je uložen v trezoru státního archivu v Litoměřicích.

Z řady významných památek jsme si v Terezíně prohlédli rozsáhlý židovský hřbitov s krematoriem, prošli jsme město-pevnost s šachovnicovým půdorysem a nechali se provést rozsáhlou Malou pevností – Památník Terezín: cely s patrovými palandami v několika dvorech, koupelna, prádelna, podzemní chodby, popraviště, i bazén pro dozorce. Trpěly zde tisíce lidí, mnozí zemřeli. Mezi nimi řada osobností, výstavka mluví o Miladě Horákové. V expozici mezi mnoha osobnostmi jsem si všiml jména Jaroslava Šimsy, kterého znal a vážil si můj otec. Jsou to velmi depresivní místa, ale nemělo by se na ně zapomenout.

Ostatní dny jsme chodili po okolí. Z vrcholů, pokud nebyla zrovna mlha, byly krásné výhledy: Lipská hora, Ostrý, rezervace Boreč, Holý vrch, 570 m vysoký Lovoš s turistickou chatou na vrcholu, Oparno a Košťál se zříceninami hradů.

V neděli cestou domů jsme zajeli ještě do Třebívlic na zajímavou expozici Ulriky von Levetzow a na závěr nás zlákala hora Říp, kterou jsme mnohokrát v dálce viděli. Z Krabčic na severu s přeplněným parkovištěm jsme vystoupali po silnici lipovou alejí a dál lesem na vrchol. Všude davy lidí. Výhledy z Mělnické, Roudnické i Pražské vyhlídky stály za to, i místo vylomení kamene do základu Národního divadla. Kvůli frontě jsme oželeli prohlídku rotundy, také hospoda byla přeplněná. Sešli jsme na jih, tam vedla jen pěšinka téměř bez lidí.

Díky omezení jsme tak poznali řadu zajímavých míst u nás, o dalších napíši příště.

Z vlastních zážitků a fotek, doplněných z internetu, sepsal Jan Franců

BUDE

Rok 2021 bude rokem společenství.

Synodní rada ČCE na svém řádném zasedání v srpnu 2020 schválila téma pro příští rok. Rok 2021 bude rokem společenství.

Právě společenství je něco, čím je církev výjimečná. Řečeno s klasikem, jsme tak trochu „divný spolek“. Shromažďujeme se kolem Kristova stolu a tvoříme jeho lid. Každý se svým specifickým obdarováním, se svým unikátním vkladem. Jeden pro druhého jsme vzácní a důležití, byť bychom se za jiných okolností třeba ani nikdy nepotkali. Do takto žijícího společenství zveme lidi, na kterých nám záleží, a vychováváme v něm své děti.

Jak se takové „dobré společenství“ tvoří? Co by bylo, kdybychom o ně přišli?

Právě letos jsme si během mimořádných opatření mohli vyzkoušet, jaké to je, když společenství chybí. Stejně tak jsme otevřeli otázku, jak je to s virtuálními vztahy a moderními technologiemi. Dokáží alespoň částečně společenství nahradit? A je v nich místo pro Boha?

To vše chceme promýšlet v příštím roce. Také na stránkách Českého bratra, ale i v rámci připravovaných setkání, akcí, publikací. Až do konce roku 2020 nás provází téma zbožnost. Věnoval se mu letošní farářský kurz, od září pro vás plánujeme zpřístupnit Komenského „etalon zbožnosti“ – dílo Praxis Pietatis, které k nám i po stovkách let mluví neuvěřitelně aktuálně. A konečně během koronavirové krize se začala naše českobratrská evangelická zbožnost objevovat v celé své kráse. Množství laických modliteb, farářských úvah ze všech koutů republiky, bohatství pobožností i písní, programy pro děti. To vše v různých pojetích, s různými důrazy. Pestrost zbožnosti v praxi.

Všechny materiály pro vás shromažďujeme na www.e-cirkev.cz, neváhejte nahlédnout. A samozřejmě: záložka v logu „2020 – Rok zbožnosti“ znamená především to, že se k tématu budeme postupně vracet, připomínat si jej a pracovat s ním dál. Budeme rádi, když sami přispějete svými postřehy, materiály a nápady.

zdroj: ÚCK ČCE

DÍKY A PROSBY

Pane,

chválíme tě za dnešní neděli. Myslíme na všechny, se kterými se zde obvykle setkáváme a kteří dnes zůstali doma z obavy, aby se nenakazili nebo aby oni sami nenakazili druhé.

Prosíme tě o moudrost a rozum, abychom se dovedli vyrovnávat s nebezpečím, které kolem sebe nevidíme, jen tušíme a bojíme se ho.

Prosíme tě za všechny nemocné a osamocené; dávej nám všem víru, naději a lásku do následujících všedních dnů.

Pane, myslíme na ty, kdo nemají radost. Komu chybí někdo blízký. Kdo nemá domov.

Myslíme na ty, kdo pomáhají druhým. Na ty, kteří to dělají profesionálně, jako své zaměstnání. Prosíme i za ty, kdo se starají o své blízké, o nemocného partnera, rodiče, děti, protože to je prostě potřeba. Dávej jim sílu, radost, úsměv.

Amen

Modlitba z bohoslužeb v Brně-Husovicích

ZE STARŠOVSTVA

Brno I

Poslední schůze staršovstva v Brně I v roce 2020 se konala 7. prosince. Staršovstvo se po delší době sešlo alespoň částečně k osobnímu jednání a někteří byli přítomni on-line. Proběhla volba kurátora a místokurátora a tak byli ve funkcích potvrzeni bratři Václav Matoulek a Milan Ryšavý. Staršovstvo dále jednalo o místě druhého faráře či faráčky sboru. Podrobně jsme diskutovali sborový program o Vánocích. Čtvrtou adventní neděli by měla mít premiéru „rozhlasová hra“, kterou bychom v případě, že bude možné slavit bohoslužby, rádi promítali i v Červeném kostele a nabídli možnost ve shromáždění obzvlášť těm, kteří nemají možnost pustit si hru na internetu. Bohoslužby na Štědrý den bychom rádi slavili v Červeném kostele. Shromáždění 25.12. na Narození Páně by měla být v Betlémském i v Červeném kostele. Staršovstvo schválilo některé odměny a dary na podporu Diakonie a církevního tisku.

Jana Hofmanová

Brno II

Na prosincové poradě se staršovstvo sešlo v omezeném počtu, bez náhradníků. Staršovstvo vzalo na vědomí zprávy farářů sboru, projednalo a schválilo podobu předvánočních a vánočních služeb Božích a dojednalo způsob distribuce vánočních balíčků a dopisů. Vzalo na vědomí zprávu o pracovní neschopnosti pastorační pracovnice. Staršovstvo dále přijalo návrh na způsob informování o probíhajících sbírkách a vzalo na vědomí informaci o přípravách na dlouhodobé zajištění přenosů bohoslužeb z Blahoslavova domu.

Martin Horák

SHROMÁŽDĚNÍ V LEDNU

Rozvrh pravidelných shromáždění v týdnu na měsíc leden nebylo možné připravit. Je nutno počítat s tím, že do nich zasáhnou karanténní opatření v příštích týdnech. Jejich termíny brněnské sbory oznámí pokaždé co nejdříve podle aktuální situace. Sbory rovněž rády poskytnou informace o účasti na setkáních, která je možno konat online.

Rozvrhy nedělních a svátečních bohoslužeb sestavila staršovstva a kazatelé brněnských sborů s přihlédnutím k možnostem, které zatím lze k vánočnímu období a pro měsíc leden očekávat.

Všechny potřebné kontakty (webové stránky sborů, elektronické adresy i telefonní čísla) jsou na 2. straně obálky našeho časopisu.

Opakovaně upozorňujeme také na webové stránky naší církve www.e-cirkev.cz, kde je uveden přehled všech sborů poskytujících přenosy a záznamy bohoslužeb. Zvláště lze na těchto stránkách doporučit také sekci „Slovo na doma“, kde jsou uveřejněny každý den ráno krátké úvahy kazatelů naší církve. Lze tam nalézt mnoho užitečných a pěkných materiálů k poslechu i čtení v době, kdy je omezeno setkávání ve sborech.

Děkujeme za pochopení.

Přejeme vám radostné vánoční svátky a novou naději v novém roce Páně 2021, Boží ochranu a pomoc, dar dobrého zdraví a pokojné myslí.

redakce

Brno I

24.12.	15:00	ČK	Jana Hofmanová	on line přenos
25.12.	8:30	BK	Jiří Gruber, VP	
	10:00	ČK	Jiří Gruber, VP	on line přenos
26.12.	9:00	BD	<i>společně se sborem Brno II</i>	
	9:00	Rch	Jiří Gruber + Iveta Hušková, VP	
27.12.	10:00	ČK	Jaroslav Víték	on line přenos
31.12.	18:00		Jiří Gruber, veselá biblická hodina	on line
			https://meet.vpsfree.cz/CCEBrno1BiblickaProDospELEOnline	
1.1.	10:00	ČK	Jana Hofmanová	on line přenos
3.1.	8:30	BK	Jiří Gruber	
	10:00	ČK	Jiří Gruber	on line přenos
10.1.	8:30	BK	Jana Hofmanová	
	10:00	ČK	Jana Hofmanová	on line přenos
	14:00	Rch	Jana Hofmanová	

17.1.	8:30 BK	Jiří Gruber	
	10:00 ČK	Jiří Gruber	on line přenos
24.1.	8:30 BK	Jana Hofmanová	
	10:00 ČK	Jana Hofmanová	on line přenos
	14:00 Rch	Jana Hofmanová	
31.1.	8:30 BK	Jaroslav Vítek	
	10:00 ČK	Jaroslav Vítek	on line přenos

Brno II

Předpokládáme, že bohoslužby se budou konat na Nový rok a o nedělích v obvyklých časech: v Blahoslavově domě od 9 hodin, v Tišnově od 10.30.

Aktuální informace o podobě konání těchto bohoslužeb a jiných sborových setkání najdete na webových stránkách sboru www.blahoslavak.cz (záložky Ohlášky, Rozpis bohoslužeb, Akce).

Přenosy bohoslužeb jsou dostupné na facebookových stránkách sboru (<https://www.facebook.com/Blahoslavak/videos>).

Brno-Husovice

Bohoslužby se nekonají, audionahrávky kázání jsou zveřejňovány na sborovém webu. Protože nevíme, co nám příští týdný přinesou a kdy budeme moci bohoslužby obnovit, sledujte prosíme aktuální informace na webových stránkách sboru ccehusovice.cz

Brno-Židenice

24.12. v 15:00, Radka Včelná

25.12. v 9:00 s VP a ve 14:00 s VP v Blansku, Radka Včelná

27.12. v 9:00, Olga Tydlitátová

1.1. v 9:00 s VP, Radka Včelná

3.1. v 9:00 s VP a ve 14:00 s VP v Blansku, Radka Včelná

10.1. v 9:00, Radka Včelná

17.1. v 9:00 a ve 14:00 v Blansku, Radka Včelná

24.1. v 9:00, Radka Včelná

31.1. v 9:00 a ve 14:00 v Blansku, Radka Včelná

Aktuální informace o konání bohoslužeb a dalších setkání získáte na sborovém webu zidenice.evangnet.cz nebo na tel. 732 819 626

EVANGELICKÁ CÍRKEV V BRNĚ

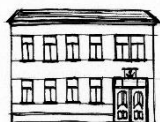
Farní sbor Českobratrské církve evangelické v Brně I

Betlémský kostel a kostel J. A. Komenského (Červený kostel)
Opletalova 6, 602 00 Brno, tel: 542 211 453
email: ccebrno1@atlas.cz, <http://www.cervenykostel.cz>
kazatelé: Jiří Gruber a Jana Hofmanová, faráři
seniorátní kazatelé: Iva Květonová, Jiří Šimsa a Jaroslav Vítek
kurátor: Václav Matoulek, past. pracovnice: Marie Matoulková a Helena Pacasová

Farní sbor Českobratrské církve evangelické v Brně II

Blahoslavův dům, Lidická 79, 602 00 Brno, tel: 541 212 469
email: brno-ii@evangnet.cz, <http://brno-ii.evangelnet.cz>
kazatelé: Martin Horák a Alexandra Jacobea, faráři
kurátor: Jaroslav Kučera, past. pracovnice: Anna Marie Fikejsová

Farní sbor ČCE v Brně-Husovicích

Netušilova 26, 614 00 Brno, tel: 545 212 420
email: husovice@evangnet.cz, <http://www.ccehusovice.cz>
kazatel: Štěpán Hájek, farář
kurátor: Vladimír Zikmund

Farní sbor ČCE v Brně-Židenicích

Kostel Jílkova 74, fara Konečného 6, tel: 732 819 626
email: zidenice@evangnet.cz, <http://zidenice.evangelnet.cz>
kazatelka: Radmila Včelná, farářka
kurátor: Miroslav Maňák

Diakonie ČCE - středisko v Brně

Hrnčířská 27, 602 00 Brno, tel: 549 242 279, 541 248 401
email: brno@diakoniecce.cz <http://brno.diakonie.cz>
ředitel: Lenka Svobodová

Evangelická akademie,

Vyšší odborná škola sociálně právní

Opletalova 6, tel: 542 221 741, email: vos@eabrno.cz

Střední zdravotní škola Evangelické akademie

Šimáčkova 1, 542 213 593, email: cszs@eabrno.cz,

<http://www.eabrno.cz>

ředitelka: Renata Michálková

kaplanka: Marta Židková

Filipka: Škola příběhem - církevní základní škola

Filipinského 1, 615 00 Brno-Židenice, tel: 724 955 544

email: skolafilipka@gmail.com

<https://skolafilipka.cz>

ředitelka: Ruth Konvalinková

Setkávání - brněnský evangelický měsíčník. Verze pro elektronickou distribuci. Ročník 2021 (XXIII). Vydávají sbory Českobratrské církve evangelické Brno I a Brno II. Odpovědní redaktoři: Jiří Gruber, Martin Horák. Obálka Iva Tůmová. Registrováno pod číslem MK ČR E12109. Doporučená cena jednotlivého čísla 15 Kč. Roční předplatné 150 Kč, sponzorské 200 Kč. Redakce: 602 00 Brno, Opletalova 6. Vychází 10x ročně.